

Prosæ Tomus ...

Conti, Giovanni Battista

Rom, 1704

Prosa VIII. In Divum Hieronymum exornatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69458](#)

PROSA OCTAVA.

In Divum Hieronymum exornatio.

Ngressurum Hieronymi laudes duplii difficultate ipsa laudabilis amplitudome premit, & quod laudare Hieronymum, & quod breviter laudare fert

animus, Auditores. Tanquam impar laudum materiae laudandi facultas aut haeret, necesse est, aut funditus concidat, nisi ubi adornanda Hieronymo laudatio sit, breveque maxima ejus magnitudo circumscribenda, idem fuerit, qui argumentum, Orator. Sed tantus vobis Orator contigerit quondam Paulus, & Hilarion, gemina illa, spectatissimae umbrarum lumina, & miracula solitudinum ; Hieronymo Orator contingere Hieronymus haud potuit; quando apud ceteros ille maximus (id nempe splendidioris tituli meritissimo Doctori suo reposuit Ecclesia) apud se unum penè nullus ; vel hoc tamen maximus apud omnes, quod apud se, sibi uni

uni nullus propemodum est visus. Agite jam maximo hoc in Doctore, in quo maxima prorsus eminent omnia, illud potissimum ut possimus, exponamus, quod illum potissimum maximum inter magnos fecit, ac super ipsa fastigia collocavit.

Vivebant à vetustioribns sæculis ad posteritatem usque deducta Sacrarum Scripturarum volumina, at quantis (Deus immortalis) vel imminuta detrimentis, vel quod omni detrimento deterius erat, mendis adulterata, quæ aut rudiores imprudenter insperserant, aut malignè sapientes fraudulenter intruserant fraudi, & exitio rudiorum. Diù sanè conqueri sacrosanctæ illæ paginæ videbantur, atque excutere, si qua via possent, tam peregrinum malum, quo illud efficiebatur miserium, ut vel instituentis homines Dei sermo cautum lectorem requireret; possetq; ipso in poculo salutis interitū parere promiscua sitis sine delectu. Certè cum divinarū litterarum codices quidam Divinæ Doctrinæ fontes saluberrimi & sint, & potentur, ubi in eos deveneris, perniciosius quiddam omni

D 3 ve.

veneno foret tibi ipsa veneni suspicio ;
dum tamen externa pestis fontes illos
inficeret , tanta ejus erat suspicionis u-
tilitas , & necessitas , quanta nunc esset
pernicies . Itaque si ad illos jam fontes
nec solicitam suspicionem , nec tristem
metum afferimus ; si nativo sibi vela-
mine inducto cæcutire iterum gestit fi-
des in supernæ obsequium veritatis , ac
per suam illam credulitatem omni car-
nis prudentia tutiorem securos latices
haurit omnino secura ; deberi in primis
Hieronymo facendum est . Si jam
quod aurum est , apprehendimus , Hie-
ronymus premonstravit ; si rursus quod
non est aurum reiicimus , præmonuit
Hieronymus . Verum ne per ambages
videar demum involvere , quod ape-
riendum planè erat ; & auro compara-
tione fædere thesaurum illum , cui vel
ipsum aurum si componitur , vix supra-
lutum emergit ; sincerè , & perspicuè
dicam : debemus Hieronymo , quod
Dei in Divinis litteris ad homines ser-
mo , Dei sit tandem , non hominum .
Magnum quiddam præstitere nobis ,
haud dubitem , veteres Patres , ac Va-
tes , quos implente divinitus cælesti
Spi-

Spiritu primos habuit buccinatores Christiana religio : eos nempe primūm instituit Deus , & nos in eis instituit ; at si qua ratione illis adscribimus, quod magna ad nos transmiserunt ; adscribendum prorsus Hieronymo , quod eadem ipsi recepimus . Si quando salutaribus aquis utimur Cives , non montium dumtaxat scatebris habenda est gratia , sed siphonibus , & canalibus , qui dum affluentum lacunarum vitia , aut intercurrentium unde unde humorum limum , & labes prohibent , sua velut custodia id præstant nobis , ut ipse ad nos aquæ meatibus non interrup- tis veniant ; & ne corruptæ , degeneres- vè perveniant . Porrò quam magnus extet Hieronymus , apertius adhuc fieri , si vel quibuscum congressus , vel qui- buscum collatus maximus sit , inspe- ctabimus . Jovinianus , Vigilantius , Elvidius , aliquique præcipites errorum duces , erratici mendaciorum Magistri sensere penitus , quantus Hieronymi stylus foret , quantus & ipse suo in stylo librando , vibrandoque Hieronymus ; & quidem ad sui sanitatem aliquando sensissent , si quicumque adver-

D 4 sus

sùs veritatem mendaciis pugnant, convincitam ipsi vellent, quàm possunt. Feliciter tamen sibi vicit Hieronymus, quòd qui & vinci poterant, & vinci nolebant, devicit; idest, quorum simul & causa, & voluntas mala; futurus utique sibi victor, & illis; si vicisset volentes. Sed jaceant pænales inter tenebras ineluctabili pondere eternitatis oppressi, una scilicet digni memoria, quæ perpetuæ detestationi sufficiat; jaceant, inquam, infelices Hieronymi hostes, ac veritatis, cum interim sapientissimus ille in publicis sapientiæ suæ monumentis triumphum sibi, nobis arma paraverit, triumphaturus nobiscum, quoties nos per illum victuri. Qualis ibi, & quàm valida dialeticæ subtilitatis acies, quantus eloquentiæ torrens, quàm beata doctrinarum fæcunditas mendacio veritatem opponunt; ut bis proinde stultissimi videantur sectarii, quibuscum agitur; & quòd repugnat veritati, & quòd Hieronymo veritatem propugnante repugnant! Amant quippe errores suos è tantùm quia volunt quicumque sic redargente Hieronymo, errores amant; sua.

suarumque tenent ipsi fallaciarum cappa-
tiones, non iisdem tenentur. Maxi-
mum igitur veritatis, & fidei Magi-
strum meritò Hieronymum nuncupa-
veris.

Quòd si in humanis plerumque mo-
ris est magna dici velut in conspectu, &
comparatione minorum, ut non tam
sua quemque magnitudo faciat, quām
aliena magnum exilitas; videndum ad
extremum est, quām excellen-
tium concursu virorum antecellat
Hieronymus, feliciterque transfiliat in
maximum. Supremi sapientiæ verti-
ces fuere procul dubio Gregorius, Am-
brosius, Augustinus: cum tamen tam
prominentia culmina, præfulgentia-
que suspicimus, adhuc maximi nomen
constat Hieronymo, ut vel coram Gre-
gorio, Ambroso, Augustino sit ille
maximus, & videatur. Evidem quid-
dam prope interminatum, & immen-
sum meditari in eo cogor, quem, etiam
dum animo occursant Gregorii, atque
Ambrosii nomina, etiam dum totus
memoriam occupat Augustinus; com-
pellare adhuc maximum debeam.
Quantum enim erò diceres illud sy-

D 5 dus,

dus, si quod vel apud meridianum solem non subluceret modò semiconspicuum, sed omnino conspicuum promicaret, sed radiaret, sed tanquam signum præ aliis omnibus insigne, & spectabile spectaretur! O mihi usque quaque maximum, dum sic maximus præcellit, ac prælucet, Hieronymum.

Jam verò si tantum lumen vel in umbra, atque adeo ex umbra manifestius cognoscere libeat, Hieronymum maximi nomine, nec merito minore nitescentem & cellula tamen delitescentem inspicite. Mirandum profectò, sed fortasse ut gloriosæ circa se admirationi ex hoc suo recessu excitandæ aditum ipse præcludat, exigua in sede illius Oppiduli se maximum contrahit, ubi summus ille super omnem magnitudinem Deus, cum in nostræ remedium superbiæ parvulus infans est factus, sese prius contraxerat. Mirabimur nihilominus & id ipsum Sanctissime Doctor, quod in eo summum imitatus es maximus, ut ipsi, quem illuminas, mundo lateres; jamque hoc spectabilior es terrarum orbi universo, quia spectari in orbe terrarum detinetas;

tas; & hoc magis emines evangelica
supra montem civitas, quia per evan-
gelicam humilitatem sub parvo domi-
cilio te contegis. Si vel penitissimum
quodcumque ingrediaris latibulum;
dum hospes tantus ingrederis, ignobi-
lis esse sub latibulo ipse non potes, im-
mo nec latibulum ipsum potest, quod
nimur ex suo potius hospite clare-
scat totum necesse est, quando hospi-
tem suum, & clarissimum accipit, &
tam effusè coruscantem, ut suis ille
quasi radiis omnem victurus sit um-
bram, ab umbra nulla vincendus. En-
maximus Hierouymus, Auditores, tum
quia virtutum suarum lumine terras
implet, tum quia oppiduli se latebris
occultit, atque angustiis comprimit; &
eo in lumine & his in latebris, atque
angustiis mihi semper maximus: quin
etiam si quid reliqui usquam est, quod
accedere maximo possit, ex his late-
bris, atque angustiis accessit Hierony-
mo, majoremque maximo fecit, vide-
ri maximum minime voluisse, cum es-
set: ut propterea verissime in Hiero-
nymum nostrum conveniat quod sua
illa ad Trajanum suum gratiarum a-

D 6 ctio-

84 *Prosa Octava.*

Etione magnificè olim dixerat, dum
veritati minus, plusculum & gratiæ
daret eloquentissimus Consul: Cui ni-
bil ad augendum fastigium superest, is uno
modo crescere potest, si se ipse submittat se-
curus magnitudinis suæ.

PROSA NONA.

De Divo Augustino.

O R A T I O.

Mnis Cælestium He-
roum vita ad absolu-
tissimam sanctitatis
normam exacta id
potissimum habet,
ut tanquam nobile
divinæ magnificentię
theatrum quacumque demum ex par-
te nobis ad aspectum obiicitur, maxima
semper admiratione sui nos teneat.
Verumtamen in augustissimis eorum
pectoribus ex intima sanctioris discipli-
næ cultura germinasse quosdam novi-
mus quasi lectissimos flores virtutum,
qui inter ceteros omnes elegentia, &
dignitate præfulgent, & ex omnibus

ma-